

De cirotecis.

Quia plerique bonum opus quod faciunt in
ami fauore corrumpunt. Ideo statim post
indutam dalmaticam pontifex iuxta ritum
apostolorum manus operit cirotecis. ut
nesciat sinistra sua quid facit eius dextera. Per cirotecam ergo cautela congrue designatur que sic facit opus in publico quod intentione continet in occulto. Nam et si dominus dixerit. Luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Ad quod etiam designandum ciroteca circulum desuper habet aureum ipse tamen precipit. Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus. ut videamini ab eis alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. Manus ergo quique velantur cirotecis et quandoque demutantur quia bona opera interdum ad vitandum vanam gloriam osculantur et interdum ad edificandum proximos operantur. Sunt autem inconfutiles quam actiones pontificis fidei recte debent esse concordantes. Per cirotecas quoque in manibus exempla sanctorum que in operibus habenda sunt intelliguntur que opera ab omni inquinamento mundata sunt ne modicum fermenti totam massam corrumpat. Per ipsas vero cirotecas albas castitas et mundicia denotantur ut manus id est operationes sint munde et ab omni sorte immunes. Porro secundum quod capiti id est christo conueniunt cirotece sunt edoꝝ pellicule. quas manibus iacob rebecca circumdedit ut pilose manus similitudinem maioris exprimeret. Sane pellis hæbi est similitudo peccati quam rebecca mater id est spiritus sancti gratia manibus veri iacob id est operibus christi circumdedit ut similitudinem maioris id est prioris ad se secundus exprimeret. Christus enim similitudinem peccati sine peccato suscepit ut incarnationis misterium diabolo celaretur. Nam ab similitudine peccatorum esuriuit et sitiuit soluit et expauiit dormiuit et laborauit. Unde cum ieiunasset xl. diebus et xl. noctibus ac postea esurisset accedens ab illi diabolus eum ad similitudinem prioris ad se temptare temptauit. sed qui primum vicerat eisdem modis vicus est a secundo.

De mitra.

Quoniam episcopus planetam induit mitram loco sibi seu tiare seu infule capiti eius imponitur iuxta illud. Gloria et honore coronasti eum domine. Sed et papa coronam frigidius loꝝ super humerale clamidem purpuream et tunicam iacinctineam habet ex concessione ostentim impatoris. Mitra autem sciencia priusque testamenti designat. Duo namque illi cornua duo sunt testamenta. anterius nouum. posterius vetus quod duo episcopus memoriter debet scire. et illis tanquam duplici cornu fidei inimicos ferire. Viteri debet quidem subditis episcopus cornutus sicut et moyses de monte sinai descendens. et duas tabulas testimonij tenens apparebat cornutus aaron et filijs israel ex consorcio sermonis dei. prout legitur Exo. xxxij. c. Qui dam autem heretici mitram et eius cornua et epum illam ferentem ostentant inducentes in fomentum

sui erroris quod Job ait in apoc. Vibi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agno et loquebatur sicut draco. Due vero fimbrie posterius dependentes spiritus et litera sunt. Per duas quoque fimbrias seu lingulas notatur quod parat esse debet tam in mystico quam in historico sacre scripture intellectu in quarum summitatibus sunt fimbrie rubri coloris tenotantes eius promptitudinem ad fidei et sacre scripture defensionem. etiam vsque ad sanguinis effusionem. que super scapulas pendent. ad notandum quod id quod predicat ore. ostendere debet opere. quia enim scapulis nulla pars aliorum est ad opus siue onus ferendum. ideo recte per eas onus intelligitur. Circulus aureus qui posteriorum et anteriorem mitre amplectitur partem indicat quod omnis scriba doctus in regno celorum de thesauro suo noua et vetera proferre debet. Caueat ergo diligenter episcopus ne prius velit esse magister quam nouerit esse discipulus. ne si cecus cecum duxerit ambo in foueam cadant. Scriptum est enim per prophetam. Tu sciencia repulisti et ego te repellam. ne sacerdotio fungaris mihi. Non incompetenter etiam mitra que in altum de sui forma producit altitudinem sapiencie designat. Debet enim episcopus sic subditos sciencia excellere. ut ipsius operatione ceteri merito grex dicantur. Que pendule ex posteriori parte designant duplicem memoriam. prima est actuum diuorum. ne celebrando ea ostentans puniat. unde et in re. te. sacrificium oblaturus ambiebat tinnibulis. ut per eorum sonitum reciperet dignus vel repelleretur indignus ab angelo ad custodiam templi posito. secunda est peccatorum suorum ut de illis pungantur. Mitra etiam quod quique linea est et alba castitatis candorem mundiciamque signat. Unde hoc ornamentum muleum capiti necessarium erat in quo quique sensus corporis viget quibus corruptis facile castitas violatur. sunt etiam nonnulli dicentes quod mitra pontificis spem coronam signat. et inde est quod diaconus in officio missæ in quo pontifex christum in passione figurat. miteram illi imponit et deponit quia ipse ex officio suo habet euangelium legere in quo christus spiritus legitur coronatus. Quo cornua sunt duo caritatis precepta. pontifex igitur mitram accipit. intelligens quod quique sensus a mundi illecebris custodire debet duorum testimoniorum precepta seruet. Et duo caritatis precepta impliat. ut coronam percipere mereatur eternam. Ceteri vero sacerdotes et clerici generaliter caput contegunt nullo ornamento licet in festis sint in toto alio corpore subordinati. tum quia nondum est plenum gaudium nostrum. gaudemus enim non in re presencium sed in spe futurorum. tum quia ad hoc tendimus ut deum nuda facie contemplemur. Sane mitra aurifrisata videntur est a pascha vsque ad aduentum. et a natiuitate domini vsque ad septuagesimum. in omnibus festis duplicibus et nouem lectonum totius anni nisi in festo innocenti. put dicuntur sub titulo de coloribus et in dominicis predictorum epum et generaliter quicunque. Gloria in excelsis. et Te deum laudamus dicuntur. Cum enim illa dicantur in festiuis diebus in quibus virtutem et gaudium generale vel speciale

capitis vel membrorum ad memoriam reducimus
 ut dicitur in prohemio. vij. ptis merito tunc mitra
 aurofrisiata vestitur. quia aurum et gemmarum nitore
 gaudium representat. In diebus vero ieiuniorum non est ea
 utendum ut sequitur. quia cum dies illi ordinati sint ad
 debenda peccata. que sunt tunc ad memoriam reducenda
 non sunt tunc agenda vel ferenda. que gaudium sed que
 potius humilitatem et afflictionem designant. In alijs
 vero temporibus regulariter non aurifrisiata sed sim-
 plici utendum est. ut ab adventu usque ad natiuitatem
 nisi quia dominus papa vestitur aurifrisiata in dominica
 gaudente et a. lxx. usque ad pascha. nisi quia dominus pa-
 pa vestitur aurifrisiata in dominica letare iherusalem.
 put dicitur sub ti. de coloribus. et etiam in. v. feria
 cene domini. in officio missae tunc. et in sabbato factio
 in officio missae. Item in festis trium lectionum illius
 temporis et in omnibus vigilijs quibus ieiunium cele-
 bratur et in quatuor temporibus. et in rogationibus. dominus tunc
 papa vestitur in festo sancti marci in missa tunc. Item
 in officio defunctorum. **A**liud quoque notandum est quod
 romanus pontifex in signum imperij vestitur regno.
 id est corona imperiali. et in signum pontificis vestitur mitra
 sed mitra semper vestitur et ubique. regno vero non semper
 nec ubique. quia pontificis auctoritas et prior est et di-
 gnior. et diffusior est quam imperialis potestas. Sa-
 cerdotium enim in populo vel regnum precessit. cum
 aaron primus pontifex saulem primum regem pre-
 cesserit et noe nemroth. quia sicut legitur primum re-
 gni nemroth extitit babilonis. noe vero edificauit
 altare domino et olocauit supra illud. regno
 quidem non vestitur nisi certis diebus et locis. et nu-
 quam intra ecclesiam sed extra. Porro secundum quod capi-
 ti. christo conuenit mitra pontificis illud significat
 quod proxima loquens de filio dicit ad patrem. Gloria
 et honore etc. hoc est itaque nomen quod est super omne no-
 men. ut in nomine ihesu omne genu flectatur cele-
 stium etc. **A**urum et in aurea lamina fidaris ponti-
 ficalis sculptum erat nomen domini tetragramaton
 cuius misterium declarabimus in ti. de lega. indu-
 mentis. **P**er mitram ergo capitis christi summam illam
 honorificentiam intelligimus. que propter diuinita-
 tem debetur humanitati. nam propter peccata adoratur
 scabellum. **A**dorare inquit scabellum pedum eius.
 quoniam sanctum est. **E**t nota quod sicut ait zacharias
 papa epus ad altare oraturus accedens seu altario
 assistens vel orones ad deum effundens mitram de po-
 nit et baculum. quia apostolus prohibet viros capite
 velato in ecclesia orare. ut reuelata facie gloriam
 domini contemplant. quoniam vero ad populum se conuer-
 tit ut illi predicet insignia conuincationis sue resumit.
 vnde et moyses causa populi apud deum precibus. causam
 vero dei ad populum gladijs allegabat. **V**ltimo nota quod
 quidam episcopi solemniter benedicunt in missa et altare
 thurificat deponita mitra alij vero cum mitra in ca-
 pite. **P**rimi ea ratione mouentur. quia solemniter be-
 nedicendo vice dei funguntur. et deus per eorum mi-
 sterium benedicit. numeri. vi. in fine ubi dicit. **I**nuo-
 cabunt nomen meum super filios israel et ego bene-
 dicam eis. **A**ltaris vero thurificatio signat orationes
 apoc. viij. **A**scendit fumes incensorum de orationibus

sanctorum. quia ergo in orationibus causam plebis
 ad deum agit. ideo cum reuerencia mitra vicem deponi-
 ta illud agere debet. **S**ed vero attendunt quod benedi-
 ctio et thurificatio non sunt essentialia ad consecra-
 tionem corporis christi. sed ad sollemnitate[m] pertinent et
 ideo ea cum mitra agunt ut per hoc a simplicibus sa-
 cerdotibus discernant. quamuis enim plus habeat
 episcopus quam simplex sacerdos. in his que ad sollemnitate[m]
 pertinent ut in ornamentis et alijs. non tamen in his
 que ad consecrationem ipsam spectant. **S**ed hec ratio
 minus sufficiens videtur. quoniam scilicet hoc mitra in
 missa deponeretur nisi quando verba ad quorum pla-
 tionem fit specierum transsubstantiatio proferuntur

De Anulo.

Anulus est fidei sacramentum quo christus
 sponsam suam sanctam ecclesiam subarauit.
 ut ipsa de se dicere valeat. anulo suo subar-
 rauit me dominus meus ihesus christus. cuius
 custodes et pedagogi sunt episcopi et prelati anulos pro
 signo in testimonium huius rei ferentes. de quibus
 sponsa dicit in cant. **I**nuenerunt me vigiles qui custo-
 diunt ciuitatem. **N**unc anulum debet pater filio reue-
 renti secundum illud euangelij. **D**ate anulum in manu
 eius ex quo euangelio anuli usus creditur acceptus
Anulus ergo pontificis integritatem signat fidei.
 ut videlicet ecclesiam dei sponsam sibi creditam sic se di-
 ligat et sobriam et castam celesti sponso custodiat. iux-
 ta illud. **R**espondi enim vos vni vi. vir. ca. et c. ut se
 meminerit non dominum sed pastorem. de hoc sponso
 et sponsa iohan. eu. dicit qui habet sponsam spon-
 sus est amicus autem sponsi qui stat et audit cum gaudio
 gaudet propter vocem sponsi. episcopus ergo vicarius et
 amicus est sponsi. quod si vicarius est. et ipse quodam
 modo sponsum est. sicut fuit antiqui litteras anulo sigilla-
 labat. **V**nde episcopus anulum portat quoniam scripture
 misteria et ecclesie sacramenta perfidis sigillare et hu-
 milibus reuelare debet. **P**orro scilicet quod capiti scilicet
 christo conuenit anulus digiti donum significat spiritus
 sancti. digitus enim articularis atque distinctus spiritum
 sanctum insinuat. secundum illud digiteus dei est hic et a
 libi. si ego in digito dei eicio temonia filij vestri in
 quo eiciunt. **A**nulus autem aureus et rotundus per
 fectionem donorum eius signat. quam sine mensura
 christus accepit. quoniam in eo plenitudo diuinitatis corpora-
 liter habitat. **A**urum qui defursum venit super omnes
 est. cui deus non debet spiritum ad mensuram dicens. **S**u-
 per quem videtur spiritum sanctum descendente[m] et manen-
 tem super eum. hic est qui baptizat. nam requiescet
 super eum spiritus sapientie et intellectus. **I**pse vero de
 plenitudine sua secundum differentes donationes distri-
 buit. alij secundum apostolum dans sermonem sciencie.
 alij gratiam sanieatum. alij operationem virtutum
 etc. quod et visibilis pontifex imitatur. alios in ec-
 clesia constituens sacerdotes. alios diaconos. alios
 subdiaconos et huiusmodi. non igitur ab re in episcopi
 digito gemmatus fulget anulus. per cuius miste-
 rium hanc fulgida carismata gratiarum. **D**e anulo spō-
 se satis dictum est in prima parte sub titulo de eccle-
 siasticis sacramentis.

De baculo pastorali.